

Proloog

Mijn vader kon vroeger aan de haren van Hans ruiken dat hij het later moeilijk zou krijgen.

Dat vertelde hij op de avond van Hans zijn verdwijning, niet lang nadat hij de politie had gebeld. In een opvallend spraakzame bui legde vader uit dat zijn theorie te maken had met de kinderopvang waar Hans en ik als peuters naartoe gingen. Aan het einde van een opvangdag haalde hij ons op en dan rook hij het meteen.

Sophie kneep haar mond samen en gebaarde dat ze niet begreep waarom hij dit uitgerekend nu aan ons vertelde. Daarop schoof vader triomfantelijk zijn stoel naar voren, op een manier die me niet aanstond.

‘Kijk,’ ging hij ongestoord verder. ‘Juffen zijn erin getraind om alle kinderen evenveel aandacht te geven. Maar soms zit er eentje bij die ze niet mogen. En die kindjes negeren ze. Er is toch geen peuter die thuis in heldere bewoordingen kan uitleggen of hij overdag genoeg aandacht heeft gekregen.’ Met de punt van zijn vinger pulkte hij iets uit de hoek van zijn oog. ‘Maar je kunt eenvoudig ontdekken of je kind in de smaak valt.’

Vader snoof zo hard dat zijn neusvleugels naar binnen klapten.

‘Alle peuters mogen weleens bij de juf op schoot zitten. En het kruintje van de peuter ligt dan altijd tegen de hals van de juf aan. Kijk zo.’

Hij pakte een onderzetter van tafel en drukte die tegen zijn keel, op de plek waar zijn ademsappel zat. Sophie en ik wisselden van blik, waarbij ik mijn kiezen zo hard op elkaar drukte dat ze knarsten.

‘Na een opvangdag rook jouw hoofd naar parfum,’ zei hij tegen mij. ‘De geurmoleculen uit de hals van de juf waren aan je haren blijven kleven. Soms rook ik zelfs meerdere geuren door elkaar. Zoet, kruidig. Goedkoop. Echt zo’n juffengeur. Maar Hans zijn haren roken nergens naar. Ja, naar zweet, omdat hij de hele dag als een idioot tekeer was gegaan. Maar naar de juffen rook hij nooit. Geen enkele keer in vier jaar tijd.’

Vader schudde even meelijwekkend met zijn hoofd. Ik dacht dat de herinnering hem boos of verdrietig zou maken, helemaal door wat er vanavond was voorgevallen, maar hij keek ons aan met een domme grijns.

Zo'n grijns die ik het liefst als een jeukende korst van zijn gezicht af wilde krabben. Toen vader opstond en zwijgend naar het aanrecht liep, begreep ik dat hij zichzelf met dit verhaal vrij wilde pleiten van alles wat er met Hans was gebeurd. Alsof hij wilde zeggen: *Ver voordat ik er iets aan had kunnen doen, lag al vast dat Hans ooit iets zou flikken waardoor hij in de problemen zou komen.*

1

Als ik de Sfinx zie opdoemen aan de zuidkust van Bonsterholm, voel ik de drang om te vluchten. Ik doe een stap achteruit, wat zinloos is, aangezien ik op een veerboot sta die me juist naar de kade tóebrengt. Het is tekenend voor de wijze waarop ik de afgelopen tien jaar met deze plek om ben gegaan. In gedachten heb ik Bonsterholm altijd op afstand gehouden, maar ondertussen stevende mijn leven vastberaden af op een onvermijdelijk weerzien. Diep van binnen wist ik dat ik ooit naar het eiland terug moest keren.

De scheepshoorn blaast een diepe welkomstgroet richting de haven. Op de pier zwaait een man, maar ik zie niemand op het dek staan die naar hem terugzwaait.

Ik pak mijn telefoon en kijk naar het laatste bericht wat ik naar Yuki heb gestuurd. “OK”, staat er. Yuki had als antwoord haar nieuwe adres gestuurd, wat twee straten verder lag dan het huis waar ze vroeger had gewoond. Het voelt nog altijd vreemd om weer contact met haar te hebben. Het agentschap had er al veel langer op aangedrongen om Yuki weer op te zoeken. Na het succes van *The Muse* kijken ze reikhalzend uit naar een glansrijk vervolg, zoals een succesfilm ook vaak gedoemd is tot één of meerdere *sequels*.

Toch was ik vooralnog niet in hun wens meegegaan. Ik had het agentschap duidelijk gemaakt dat ik het niet zag zitten om *The Muse 2* te maken. Daar gaf ik een aantal redenen voor. Allereerst vreesde ik dat het mijn artistieke ontwikkeling in de weg zou staan. Ik zou met dit project mijn horizon niet verder verbreden, maar mezelf juist tien jaar terugwerpen in de tijd.

Ik maakte ze ook duidelijk dat de mystiek van *The Muse* zou verdwijnen als de kijker nieuwe beelden van haar te zien zou krijgen. Ik wees het agentschap op Sharbat Gula, het Afghaanse meisje met de felgroene ogen dat in 1985 de cover van National Geographic sierde. Na die wereldberoemde publicatie had niemand nog iets van het meisje vernomen, tot het moment dat fotograaf Steve McCurry haar in 2002 terug-

vond in een afgelegen regio in Afghanistan. Hij portretteerde Sharbat Gula in dezelfde pose als hij dat zeventien jaar eerder had gedaan. De overeenkomsten waren evident. Sharbat was duidelijk te herkennen aan haar kraakheldere irissen, maar haar ogen stonden niet langer in bloei. De strijdbare, indringende blik had plaatsgemaakt voor een door de volwassenheid gerijpte ernst. Die verandering was extra goed te zien als je de twee portretten naast elkaar zag. Voor mij leek het alsof de oude en de jonge Sharbat samen een gesprek voerden met hun ogen. Dat was even prachtig als confronterend. De hoop en verwachtingen die Sharbat als meisje onverschrokken de wereld in vuurde, werden door haar zeventien jaar oudere ik met een afgemeten blik getemperd.

Nog voordat het agentschap hierop in kon haken door te stellen dat een vervolg op *The Muse* dus een uitstekend idee was, vertelde ik wat de keerzijde was van het vervolgproject uit 2002. Natuurlijk waren er veel goede reacties gekomen op deze nieuwe foto's van Sharbat Gula, omdat iedereen kon aanschouwen hoe het mysterieuze meisje jaren later was veranderd in een vrouw. Mensen vinden het nou eenmaal interessant om te zien hoe iemand ouder is geworden, maar op mij had het nieuwe portret van McCurry een andere uitwerking gehad. Sharbat Gula was voor mij niet veranderd in een vrouw - ze was veranderd in een *mens*. De magie was met deze nieuwe foto doorbroken. Dat maakte - voor mij althans - de foto van de dertienjarige Sharbat met terugwerkende kracht ook minder spectaculair...